

Nr 10**Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående byggnadsforskningsavgift, m. m.**

Genom en den 5 februari 1960 dagtecknad proposition, nr 56, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga nedanstående vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående byggnadsforskningsavgift; och
- 2) förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m.

*(Gällande förordning)**(Departementsförslaget)***Nr 269****Förslag
till****Kungl. Maj:ts förordning angående byggnadsforskningsavgift¹;****förordning angående byggnadsforskningsavgift**

given Stockholms slott den 22 maj 1953.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som yrkesmässigt bedriver byggnadsverksamhet under sådana förhållanden, att han är att anse såsom arbetsgivare enligt lagen om yrkeskadeförsäkring, så ock kommun, vilken såsom arbetsgivare i nämnda lags mening bedriver byggnadsverksamhet, är skyldig att, i enlighet med vad nedan sägs, till främjande av forsknings- och rationaliseringsverksamhet inom byggnadsfacket erlægga en särskild avgift (byggnadsforskningsavgift).

Från avgiftsskyldighet är staten befriad.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 1—2 och 4—10 §§ SFS 1958:201 samt beträffande 3 § SFS 1959:566.

(Gällande förordning)

2 §.

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med *tjugufem kronor för varje fullt antal av tvåtusen arbetstimmar, som under året fullgjorts av arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken vid debitering i riksförsäkringsanstalten av dylik avgift är att hänföra till någon av följande i anstaltens premietariff för arbetstagare med i regel minst fem arbetstagare under näringsgrenen byggnads- och anläggningssverksamhet upptagna undergrupper eller specialgrupper, nämligen*

A. Schaktning och grundläggning.

B. Hus- och fabriksbyggnad

- 1) hus- och fabriksbyggnadsarbete,
- 2) skorstensbyggnadsarbete,
- 3) ställningsbyggnadsarbete.

C. Installations- och annan verksamhet i regel hänförlig till husbyggnad.

F. Kombinerad byggnads- och anläggningsverksamhet.

Vid tillämpning av vad i föregående stycke föreskrivits skall iakttagas, att vid schaktning och grundläggning samt kombinerad byggnads- och anläggningsverksamhet avgift skall erläggas endast i den mån fråga är om arbete, som även eljest är belagt med avgift enligt denna förordning.

(Departementsförslaget)

2 §.

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med *femton hundra del procent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivare under året utgivit till arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken vid debitering i riksförsäkringsanstalten av dylik avgift är att hänföra till någon av de i anstaltens premietariff under näringsgrenen byggnadsindustri upptagna undergrupperna husbyggnad (kodnummer 401) och byggnadshantverk m. m. (kodnummer 403).*

Vid beräkning av byggnadsforskningsavgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året ej uppgått till trehundra kronor, och ej heller till arbetstagarers lön i vad lönen överstiger femtontusen kronor för år räknat.

Angående debitering och uppbörd av avgiften gäller vad därom är särskilt stadgat.

(Gällande förordning)

(Departementsförslaget)

3 §.

Byggnadsforskningsavgift påföres av riksförsäkringsanstalten.

Beträffande byggnadsforskningsavgiften skall i tillämpliga delar gälla vad i förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. är stadgat rörande arbetsgivaravgift.

4 §.

Arbetsgivaren är pliktig att när helst begäran därom framställes till riksförsäkringsanstalten lämna de uppgifter, vilka anstalten må finna erforderliga för bestämmande av byggnadsforskningsavgift.

I den utsträckning riksförsäkringsanstalten prövar nödigt för ändamål, som avses i första stycket, åligger det uppgiftsskyldig att på begäran för granskning tillhandahålla riksförsäkringsanstalten förda avlöningslistor, handelsböcker eller motsvarande anteckningar jämte därtill hörande handlingar. Granskningen skall såvitt möjligt ske så, att den icke medför hinder i den uppgiftsskyldiges verksamhet samt skall, om han så begär och det lämpligen kan ske, verkställas hos honom. Handelsböcker och andra handlingar, som överlämnats för granskning, skola återställas utan dröjsmål. Meddelande om resultatet av granskningen skall lämnas snarast.

5 §.

Den, som på grund av tjänsteåliggande för riksförsäkringsanstaltens räkning har eller haft att taga befattning med uppgift eller hand-

(Gällande förordning)

(Departementsförslaget)

ling, som i 4 § sägs, må ej röja eller obehörigen nyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och ej heller, där det ej kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande eller affärsförhållande, vilket sålunda blivit honom kunnigt.

6 §.

Försummar arbetsgivare att ställa sig till efterrättelse vad i 4 § är föreskrivet eller lämnar han medvetet eller av grov vårdslöshet i uppgift, som enligt samma paragraf skall avgivas, oriktigt meddelande, straffes med dagsböter.

Bryter någon mot vad i 5 § är stadgat, straffes med dagsböter eller fängelse. Å brott som nu sagts må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

7 §.

Riksförsäkringsanstaltens beslut om byggnadsforskningsavgifts belopp skall, även där beloppet blivit allenast provisoriskt bestämt, utan hinder av förd klagan tills vidare lända till efterrättelse. Vinnes nedläggning i eller befrielse från avgift, återbetalas vad för mycket blivit erlagt.

8 §.

Besvär över riksförsäkringsanstaltens beslut i ärende, som avses i denna förordning, må föras i den ordning, varom stadgas i 44 § lagen om yrkesskadeförsäkring.

9 §.

Byggnadsforskningsavgifterna skola av riksförsäkringsanstalten överföras till en fond, som förvaltas enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

3 §.

4 §.

(Gällande förordning)

(Departementsförslaget)

10 §.

5 §.

Kungl. Maj:t och, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksförsäkringsanstalten äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

(Ikraftträdandebestämmelser)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961, då förordningen den 22 maj 1953 (nr 269) angående byggnadsforskningsavgift skall upphöra att gälla; dock skall sistnämnda förordning alltjämt äga tillämpning beträffande byggnadsforskningsavgift för år 1960 eller tidigare år.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 18 december 1959 angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Angående debitering och uppbörd av avgift från arbetsgivare enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moder-skapshjälp samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsanstalten enligt lagen om yrkesskadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstilllägg jämlikt 14 § lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. skall gälla vad nedan stadgas.

Angående debitering och uppbörd av avgift från arbetsgivare enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moder-skapshjälp samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsanstalten enligt lagen om yrkesskadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstilllägg jämlikt 14 § lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. ävensom avgift enligt förordningen angående byggnadsforskningsavgift skall gälla vad nedan stadgas.

Avgift jämte — — — — — anstalten bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om byggnadsforskningsavgift, i huvudsak innebärande att beteckningen av de avgiftsbelagda verksamhetsområdena anslutes till den som numera tillämpas vid riks försäkringsanstaltens debitering av yrkesskadeförsäkringsavgifter, samt att byggnadsforskningsavgifterna beräknas på samma underlag, som gäller för avgiftsberäkningen bl. a. inom yrkesskadeförsäkringen. Med dessa ändringar avses varken att utsträcka avgiftsskyldigheten till nya verksamhetsgrenar eller att höja avgiften.

Historik. Gällande bestämmelser

För att erhålla möjligheter att samordna och systematisera byggnadsforskningen och kunna rationellt utnyttja forskningsresurserna beslöt statsmakterna år 1942 att inrätta ett särskilt statligt organ, *statens kommitté för byggnadsforskning*. Till kommitténs förfogande ställdes vissa anslag på driftsbudgeten.

Särskilda utredningar av år 1946 och 1947 behandlade i avgivna betänkanden frågan om inrättande av ett centralt organ för samordning av den tekniska och ekonomiska forskningsverksamheten på husbyggandets område. Utredningarna utmynnade i förslag om inrättande av ett statligt byggnadsinstitut, vars verksamhet skulle helt bestridas av statsmedel. Förslagen resulterade icke i någon proposition.

Sedan behovet av en insats på byggnadsforskningens område med allt mera eftertryck omvitnats, bl. a. av 1951 års bostadsutredning, utarbetades i februari 1953 inom socialdepartementet en promemoria innehållande riktlinjer för en lösning av problemen efter en ny linje. I promemorian föreslogs bl. a. att forskningen skulle finansieras genom en särskild avgift, som skulle påläggas arbetsgivarna i byggnadsfacket. Staten å sin sida skulle bestrida kostnaderna för driften av det centralorgan, *statens nämnd för byggnadsforskning*, som enligt förslaget skulle omhändera forskningen.

I huvudsaklig anslutning till de i nämnda promemoria uppdragna riktlinjerna utarbetades förslag till förordning angående byggnadsforskningsavgift. Förslaget antogs med några ändringar av riksdagen. Förordningen, som dagtecknades den 22 maj 1953 (nr 269), har sedermera undergått vissa ändringar.

De gällande bestämmelserna om byggnadsforskningsavgift innehåller bl. a. följande.

Avgifterna påföres av riks försäkringsanstalten. Bestämmelserna har utformats så att därvid skall kunna i stor utsträckning anlitas det material, som ligger till grund för debiteringen av arbetsgivares avgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Uppbörden samordnas likaså. Avgiftspliktig är

arbetsgivare, som vid debitering i riksförsäkringsanstalten av avgifter till yrkesskadeförsäkringen är att hänföra till vissa i förordningen uppräknade verksamhetsgrenar med anknytning till byggnadsfacket. Härvid ansluter sig förordningens uppräknade till nomenklaturen och grupperingen i en av riksförsäkringsanstalten fastställd premietariff för arbetsgivare med i regel minst fem anställda. Avgiften utgår med visst belopp per 2 000 arbetstimmar som under året utförts av arbetstagare i avgiftsbelagd verksamhet. Beträffande uppbörden av byggnadsforskningsavgiften skall i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat i förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension m. m. Vidare innehåller förordningen bestämmelser om uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och om tystnadsplikt för den som för riksförsäkringsanstaltens räkning tagit befattning med uppgifter eller handlingar, vilka innehåller yrkeshemlighet eller upplysningar om vissa affärsförhållanden. Slutligen innehåller förordningen vissa straffbestämmelser.

Statsverkspropositionen år 1960

På grundval av vissa förslag som avgivits av byggnadsforskningsutredningen i ett i augusti 1959 överlämnat betänkande (stencilerat) har i 1960 års statsverksproposition (bil. 7, p. 95) föreslagits vissa ändringar i byggnadsforskningens organisation. Ändringarna innebär i huvudsak att nämnden för byggnadsforskning uppdelas på ett *statens råd för byggnadsforskning*, vilket skall ha till uppgift att fördela tillgängliga forskningsmedel, och ett särskilt statligt *forskningsinstitut för byggnadsforskning*.

Förslag om ändringar i förordningen angående byggnadsforskningsavgift

Riksförsäkringsanstalten avgav i november och december 1959 förslag till vissa ändringar i förordningen angående byggnadsforskningsavgift. Förslagen avser främst avgränsningen av de verksamhetsområden, där avgiftsplikt föreligger, samt avgiftens beräkning.

Beträffande avgränsningen av det område, där avgiftsskyldighet föreligger innebär förslaget den ändringen att även företag med i regel mindre än fem anställda, s. k. mindre arbetsgivare, skall omfattas av förordningen. Vidare skall även väg-, vatten- och linjebyggnad m. m. utgöra en avgiftspliktig näringsgrupp. Dessutom innebär förslaget att även den hos företagaren anställda kontorspersonalen skall ingå i den tillämpliga näringsgrenen.

Med avseende å beräkningen av avgifterna innebär förslaget en anpassning till det nya system som från den 1 januari 1960 lagts

till grund för debitering av arbetsgivares avgifter till bl. a. yrkesskadeförsäkring, allmän sjukförsäkring och försäkring för allmän tilläggspension. Debiteringen skall alltså ske helt på grundval av årliga uppgifter om utbetalda löner eller vissa naturaförmåner i stället för såsom för närvarande med visst belopp per 2 000 arbetstimmar. Om den föreslagna ändringen genomföres kan riksförsäkringsanstalten arbeta med samma beräkningsunderlag för avgifterna till nyssnämnda socialförsäkringar och till byggnadsforskningen.

Riksförsäkringsanstaltens förslag innebär icke uttagande av högre avgifter än enligt gällande förordning.

Anstalten har ifrågasatt om icke vissa bestämmelser kan utgå ur förordningen om byggnadsforskningsavgift. Bestämmelser om arbetsgivares uppgiftsskyldighet och om tystnadsplikt för vissa tjänstemän ingår nämligen även i förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension m. m., vilken förordning är tillämplig även beträffande byggnadsforskningsavgift. Särskilda straffbestämmelser anses också kunna undvaras enär ansvar kan utkrävas enligt 25 kap. strafflagen.

Remissyttranden

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens förslag har avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, statens nämnd för byggnadsforskning, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Socialförsäkringsbolagens förening, Sveriges industriförbund, Svenska vattenkraftföreningen, Svenska Riksbyggen, Svenska byggnadsindustriförbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen samt Svenska väg- och vattenbyggarnas arbetsgivareförbund. Från de tre sistnämnda har gemensamt yttrande inkommit.

Beträffande de avgiftsbelagda verksamhetsområdena har riksförsäkringsanstaltens förslag att göra den nya näringsgrensindelningen i anstaltens premietariff för yrkesskadeförsäkringen tillämplig även i fråga om byggnadsforskningsavgiften i princip tillstyrkts av samtliga remissorgan.

Förslaget att uttaga byggnadsforskningsavgift även på kontorspersonalens löner har föranlett erinran i några remissyttranden.

Vad angår byggnadsforskningsavgiftens beräkning tillstyrkes förslaget att övergå till en metod analog med den som nu tillämpas för övriga socialförsäkringsavgifter, som påföres arbetsgivare av riksförsäkringsanstalten.

Beträffande förslaget att vissa bestämmelser i förordningen angående byggnadsforskningsavgift bör utgå har inget särskilt uttalande gjorts vid remissbehandlingen.

Departementschefen

De ändringar, som riksförsäkringsanstalten nu föreslår i förordningen om byggnadsforskningsavgift, avser att bringa förordningens bestämmelser i överensstämmelse med vissa av riksförsäkringsanstalten vidtagna ändringar i premietariffens yrkesgruppering samt att anpassa bl. a. bestämmelserna om avgiftens beräkning till vad som fr. o. m. 1960 gäller i fråga om yrkesskadeförsäkringsavgifterna och vissa andra socialförsäkringsavgifter.

Den nya premietariff, som riksförsäkringsanstalten nu tillämpar vid debitering av yrkesskadeförsäkringsavgifter för såväl större som mindre arbetsgivare, ansluter sig i fråga om yrkesgrupperingen nära till internationell nomenklatur för näringsgrupper och medför vissa ändringar i gruppering och beteckningar. De nu i förordningen under näringsgrenen »byggnads- och anläggningsverksamhet» uppräknade fyra undergrupperna motsvaras i den nya tariffen i huvudsak av två under näringsgrenen »byggnadsindustri» upptagna undergrupper, nämligen husbyggnad (kodnummer 401) och byggnadshantverk m. m. (kodnummer 403). Vidare innebär tariffen den nyheten, att samtliga anställda i ett företag — kontorspersonal lika väl som övriga arbetstagare — hänföres till den verksamhet som är företagets huvudsakliga.

En anpassning av förordningen i de angivna hänseendena till den för yrkesskadeförsäkringsavgifterna nu tillämpade tariffen gör det möjligt att även i fortsättningen lägga materialet för dessa avgifters beräkning — vid vilken någon uppdelning på kontors- och annan personal inte förekommer — till grund också för beräkningen av byggnadsforskningsavgiften. Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens förslag i denna del.

Riksförsäkringsanstalten har i detta sammanhang funnit det innebära administrativa fördelar om byggnadsforskningsavgiftens tillämpningsområde utsträcker till att omfatta även den tredje undergruppen under näringsgrenen byggnadsindustri, nämligen väg-, vatten- och linjebyggnad m. m. (kodnummer 402). Emellertid har nästan alla remissorgan givit uttryck för den uppfattningen att en utvidgning av tillämpningsområdet inte nu bör komma i fråga. Jag delar denna uppfattning. Såsom jag anförde vid anmälan av organisationsfrågan torde man få förutsätta, att spørsmålet om eventuell utvidgning av området för avgiftsplikten framdeles prövas av det nya byggnadsforskningsrådet.

I samband med införandet den 1 januari 1960 av försäkringen för allmän tilläggspension skedde en administrativ omläggning i vissa hänseenden av debitering och uppbörd av yrkesskadeförsäkringsavgifterna för att såvitt möjligt få en enhetlig ordning för dessa avgifter och för andra socialförsäkringsavgifter som åvilar arbetsgivarna, främst avgifterna till den allmänna

sjukförsäkringen och tilläggs pensioneringen. De nya bestämmelserna härom återfinns i förordningen den 18 december 1959 (nr 552) om uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, m. m. Genom en samtidigt beslutad ändring i 3 § förordningen angående byggnadsforskningsavgift blev nyssnämnda förordning i uppbördshänseende gällande i tillämpliga delar även på byggnadsforskningsavgiften. Riksförsäkringsanstalten har mot bakgrund härav föreslagit, att beräkningsgrunderna för byggnadsforskningsavgiften i vissa avseenden skall närmare anpassas efter vad som nu gäller för yrkesskadeförsäkringsavgiften m. fl. socialförsäkringsavgifter. Förslaget innebär, att byggnadsforskningsavgiften inte längre skall beräknas på grundval av antalet arbetstimmar utan på den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivaren utgivit under året till arbetstagare inom avgiftsbelagd verksamhet. Därvid skall dock bortses från arbetstagare, vars lön under året inte uppgått till 300 kr., och vidare skall hänsyn inte tagas till arbetstagares lön i vad den överstiger 15 000 kr. för år räknat. Denna beräkningsmetod medför, att avgiftsuttagets storlek bör bestämmas såsom en procentsats av den för arbetsgivaren beräknade lönesumman avseende ifrågavarande verksamhet.

Jag finner i likhet med remissorganen, att den föreslagna omläggningen bör ske, varvid avgiftsprocenten givetvis skall bestämmas så att avgiftsuttaget såvitt möjligt blir detsamma som med nuvarande regler. Verkställda beräkningar utvisar, att avgiften bör fastställas till 0,15 procent.

I samband med de ändringar i förordningen angående byggnadsforskningsavgift, som följer av vad jag i det föregående förordnat, bör — såsom riksförsäkringsanstalten förutsatt — företagas vissa förenklingar i förordningen. Med hänsyn till att byggnadsforskningsavgifterna kommer att beräknas på grundval av uppgifter som avses i förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, m. m. bör 4—7 §§ förordningen angående byggnadsforskningsavgift utgå. Dessa paragrafer innehåller regler om arbetsgivares uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt för tjänsteman, som handhar uppgiftsmaterialet, ävensom påföljdsbestämmelser och regler om återbetalning av för mycket erlagd avgift. Av denna anledning bör i 1 § nämnda uppbördsförordning bland där uppräknade avgifter och bidrag, å vilka förordningen äger tillämpning, införas även byggnadsforskningsavgiften. Därmed kan även 3 § förordningen angående byggnadsforskningsavgift utgå.

Med hänsyn till att de ändringar, som nu är aktuella i förordningen angående byggnadsforskningsavgift, lagtekniskt blir omfattande, synes förordningen böra erhålla ny lydelse. Den nya förordningen föreslås träda i kraft vid nästa årsskifte.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa, att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 29 mars 1960

På tredje laguskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Oswald, Grym, Göran Karlsson, Kristiansson, Alexanderson, Siegbahn*, Schött och Ernst Olsson*;

från andra kammaren: herrar Johansson i Torp, von Seth*, Andersson i Ryggestad, Bengtsson i Halmstad, Persson i Tandö, Nyberg, Grebäck och Turesson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.